

Інна ПОДГУРСЬКА,

orcid.org/0000-0001-9092-5282

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри практики англійського усного і писемного мовлення

Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

(Харків, Україна) *inna.podhurska@gmail.com*

Іван ГОЛУБКА,

orcid.org/0009-0007-0564-3098

студент II курсу магістратури факультету іноземної філології

Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

(Харків, Україна) *van.golubka@gmail.com*

ЗАСОБИ ТВОРЕННЯ НАРАТИВНОЇ НАПРУГИ НА РІВНІ ПЕРСОНАЖІВ В АНГЛОМОВНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЖАХІВ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНІВ СТІВЕНА КІНГА)

Статтю присвячено аналізу основних засобів творення наративної напруги на рівні персонажів в англomовній літературі жахів. Дослідження проведено на матеріалі художніх творів класика жахової літератури Стівена Кінга. Особлива увага звертається на специфіку імплементації певних засобів творення ефекту жахливого у художньому тексті, які своєю чергою сприяють формуванню жанрової своєрідності й пізнаваності літератури жахів. Основними засобами творення наративної напруги на рівні персонажа є номінація об'єкта або суб'єкта страху, опис зовнішності та комунікативної поведінки, включення передісторії героїв. Останній засіб створює емоційну прив'язаність до персонажів, подій чи художнього твору у цілому й сприяє «маніпулюванню» читачем, змушуючи прочитати текст від початку до кінця. У ході дослідження було виявлено, що більшість негативних персонажів у творах С. Кінга, що є справжнім втіленням зла, мають нейтральну за своєю конотацією номінацію, часто на позначення місцевості походження, що слугує підтвердженням головної концепції письменника про те, що будь-яка істота або предмет оточуючої реальності можуть бути потенційним джерелом страху і небезпеки. Однак виявлено і цікаві випадки номінації з негативною конотацією і проведено подальший семантичний розбір. Також виокремлено вигадані письменником одиниці номінації, які є унікальними, позбавленими будь-якого попереднього семантичного навантаження елементами й базуються на інстинктивно-му підсиленні відчуття страху перед невідомим. Саме детальне вимальовування персонажів й врахування різних аспектів, таких як вигляд, характер і комунікативна поведінка, допомагають авторам літератури жахів створити ефект наративної напруги в тексті й викликати певні емоційні реакції через події в наративі.

Зроблено висновок, що одним з основних засобів творення наративної напруги на рівні персонажів у творах С. Кінга є включення їх передісторії. Це сприяє виявленню прихованих рис характеру персонажа, створенню певного внутрішнього конфлікту; допомагає розкрити психологію персонажів і утворити глибокий зв'язок між читачем і героями. Особливу роль у створенні атмосфери наративної напруги відіграє зовнішній вигляд героя, його характер і поведінка. Обираючи нерідко героєм своїх творів звичайного, середньостатистичного, втомленого від життєвих випробувань американця, що стикається зі злом і переживає драматичну фізичну та психологічну трансформацію, письменник демонструє його перетворення зі звичайної людини на невідому загрозову силу, якою неможливо керувати.

Ключові слова: література жахів, Стівен Кінг, наративна напруга, страх, персонаж.

Inna PODHURSKA,*orcid.org/0000-0001-9092-5282**PhD in Philology, Associate Professor;**Associate Professor at the Department of Practice of Oral and Written English**H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University**(Kharkiv, Ukraine) inna.podhurska@gmail.com***Ivan HOLUBKA,***orcid.org/0009-0007-0564-3098**student of the 2nd year of the master's degree at the Faculty of Foreign Philology**H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University**(Kharkiv, Ukraine) van.golubka@gmail.com*

MEANS OF CREATING NARRATIVE TENSION AT THE LEVEL OF CHARACTERS IN ENGLISH-LANGUAGE HORROR LITERATURE (BASED ON THE NOVELS OF STEPHEN KING)

The article is devoted to the analysis of the main strategies used to build up narrative tension in characters in English-language horror literature, as exemplified by the novels of the horror literature classic Stephen King. Special attention is given to the specifics of implementing certain techniques for creating the horror effect in literary texts, which, in turn, contribute to the formation of the genre uniqueness and recognizability of horror literature. The primary techniques for building narrative tension in characters include the nomination of the object or subject of fear; description of his appearance and communicative behaviour; and inclusion of the character's backstory. The latter technique creates emotional attachment to the characters, events, or the literary work as a whole and contributes to «manipulating» a reader; compelling them to read a text from beginning to end. During the research, it was found that most negative characters in S. King's works, true embodiments of evil, have a neutral nominative connotation, often indicating the geographical origin. This serves as the confirmation of the writer's main conception that any creature or object in the surrounding reality can be a potential source of fear and danger. However, interesting cases of nomination with a negative connotation were identified and analysed. Fictional nominations created by the author that are unique, devoid of any previous semantic value, and based on the instinctive fear of the unknown have been singled out. The detailed portrayal of characters and consideration of various aspects, such as appearance, character, and communicative behaviour; help horror literature authors create the effect of narrative tension in the text and evoke specific emotional reactions through events in the narrative.

The conclusion is drawn that one of the key means of creating narrative tension in S. King's works characters in the inclusion of their backstory. This contributes to revealing hidden character traits, building a certain internal conflict, helping to explore the psychology of characters, and forming a deep connection between the reader and the characters. The appearance of the hero, his character, and behaviour play a significant role in building the atmosphere of narrative tension. S. King often chooses an ordinary, average, life-weary American as a common character of his works, who has to face evil and undergo a dramatic physical and psychological transformation. Thus, the writer demonstrates the transformation from an ordinary person into an unknown threatening force that cannot be controlled, the potential that is sleeping in a human being.

Key words: *horror literature, Stephen King, narrative tension, fear, character.*

Постановка проблеми. Дослідження категорії наративної напруги у мові, мовленні та літературі є актуальним, але й досить непересічним завданням сучасної філології. Різними аспектами питання категорії наративної напруги займаються як фахівці з різних галузей лінгвістики, так і літературознавства й перекладознавства. Однак у сучасній науці й досі відсутнє єдине вичерпне визначення терміну «напруга», і, відповідно, розуміння цього концепту. Деякі дослідники наголошують на тому, що поняття «напруга» відноситься до мовних явищ (Lehne, 2014), тоді як інші відносять його до концептів «виключно психологічної природи» (Lehne, 2015: 66).

Аналіз досліджень. Сучасні науковці розглядають напругу як важливий аспект комунікативних одиниць мови, визначаючи її динамічність і синтагматичність. Українська дослідниця Г.В. Лещенко, розглядає це поняття як складну концепцію, що визначає рівень напруження в наративі. Це напруження формується через модули стратегічної незавершеності та невизначеності, які викликають інтерес у читача, а також модуль стратегічного витіснення, що пов'язане з очікуванням і викликає у читача відчуття тривоги (Лещенко, 2018: 56–57).

Особливе зацікавлення викликає здатність наративної напруги викликати емоційні реакції

через події в наративі. Це підкреслює важливість явища, що є об'єктом нашого дослідження, як засобу впливу на читача. У літературному тексті ця категорія може бути реалізована певними мовними й позамовними засобами, що обираються залежно від інтенції автора, і які, своєю чергою, допомагають читачеві зосередити всю свою увагу в очікуванні кульмінації, логічного завершення ситуації чи вирішення певного конфлікту. В такому випадку персонажі літературного твору, їхні стосунки та психологічний стан на момент конфлікту стають учасниками створення, нагнітання і розв'язання наративної напруги, яка відповідно починає виконувати в художньому творі стилістичну, а іноді й композиційну або сюжетну функції.

Питаннями специфіки відтворення українською мовою художньої репрезентації атмосфери жаху «зі збереженням емоційної цінності наративної напруги та ідейно-художнього змісту авторського бачення» на матеріалі романів Стівена Кінга займалися вітчизняні науковці Д.О. Мігунова, В.Р. Толосюк, М.Д. Лободзинська.

Метою даної роботи є аналіз основних засобів творення наративної напруги на рівні персонажів в англomовній літературі жахів. Досягнення поставленої мети можливо здійснити шляхом вирішення наступних завдань: висвітлити основні засоби творення наративної напруги на рівні персонажів, розглянути приклади використання засобівтворення наративної напруги в художніх творах класика жахової літератури Стівена Кінга, встановити концептуальний зв'язок використання прийомів творення наративної напруги в літературному творі з реалізацією ідейного задуму письменника.

Виклад основного матеріалу. «Будь-який літературний текст базується на зміні стану героя художнього твору та трансформації початкового стану через різку зміну напрямку дії» (Лещенко, 2018: 133). Таких змін у ході оповідання може відбутися багато і кожен новий стан виступає «як відповідним, так і завершальним пунктом, і стає певною тимчасовою рівновагою між минулим і майбутнім» (Franzosi, 1998). Отже, структура будь-якого літературного твору зумовлює динаміку станів, яка може бути як зовнішньою, так і внутрішньою, в залежності від діяльності персонажів і підпорядковується певній логіці розвитку подій, де кожен з героїв наративу виконує свою рольову функцію.

У літературі жахів створення ефекту наративної напруги досягається не лише на рівні сюжету, але й на рівні характеристики персонажів літе-

ратурного твору, зокрема в описі зовнішності та комунікативної поведінки. Ще на етапі «ініціації читача» в атмосферу жаху (Сазонова, 2016) важливою складовою у створенні передчуття чогось неминучого може стати **номінація об'єкта або суб'єкта страху**, яка своєю чергою може бути реалізована в різний спосіб: як за допомогою нейтральних за своєю конотацією номінацій, так і таких що включають елементи на позначення потенційної загрози. Власні назви є необхідною умовою для повного розкриття художнього задуму письменника, «саме тому оніми неодноразово ставали предметом дослідження лінгвістів та літературознавців з точки зору їх етимології, семантики й функціонування. Особливу увагу власні імена привертають у разі їх позиціонування як частини авторських стилістичних засобів художнього твору» (Подгурська, 2021: 317).

Головною концепцією Стівена Кінга є ідея, що будь-яка істота або предмет оточуючої реальності можуть бути потенційним джерелом страху і небезпеки. Саме тому більшість його негативних персонажів, що є справжнім втіленням зла, мають нейтральну за своєю конотацією номінацію (часто на позначення місцевості походження). Наприклад, *Jack Torrance* (“The Shining”, 1977) – письменник, який отримує роботу зимового сторожа в готелі The Overlook Hotel, але під впливом невідомих сил, поступово втрачає розум і перетворюється в загрозливого переслідувача власної сім'ї; *Annie Wilkes* (“Misery”, 1987) – психопатична фанатка, яка утримує свого улюбленого автора у полоні, піддаючи його жахливим мученням; *Christine* (“Christine”, 1983) – ім'я автомобіля, яким заволодів злий дух, що завдає руйнувань усім, хто стикається з ним; *Kurt Barlow* (“Salem's Lot”, 1975) – вампір, який прибуває до міста і сіє в ньому зло, перетворюючи місцевих мешканців на “створіння ночі”; *Kurt Dussander* (“Apt Pupil”, 1982) – колишній військовий злочинець нацистського режиму, що доклав руку до жахів Голокосту; *Gage Creed* (“Pet Sematary”, 1983) – маленький хлопчик, який, після трагічної смерті, оживає і перетворюється на зловісну силу, й багато інших.

Є й такі персонажі, потенційне значення імен яких реалізується лише згодом. Наприклад, *Carrie White* (“Carrie”, 1974) – чиста й світла дівчина, яка через постійні знущання однолітків змушена використати свої телекінетичні здібності для жахливої, майже біблійної помсти, знищуючи при цьому майже все місто. По іронії долі мати головної героїні, *Margaret White* виявилася релігійною фанатичкою й жорстокою матір'ю для своєї дочки. Вона постійно запирає її в шафу і наказує

молитися за прощення, стверджуючи, що все, що відбувається з Керрі, це покарання за неслухняність Єви і створення первородного гріха. Коли Керрі виявляла свої надзвичайні сили, мати була дуже розлючена й хотіла вбити дівчину, вважаючи її відьмою (а відьми, за її словами, мають померти). Таким чином, зовнішня набожність і майже святість помислів і дій обох жінок з сім'ї Вайт (їх прізвище асоціюється з білим кольором, як символом чистоти, невинності і божої присутності) реалізується в романі несподіваною кривавою драмою, що спричиняє смерть самих героїнь і багатьох мешканців міста.

Менш численними є персонажі, що мають негативну за своєю конотацією номінацію. Вони несуть символічний зміст або відображають характер персонажу, викликають відчуття таємниці, темряви та передчуття жахливого. Найчастіше це персонажі, що мають потойбічну природу, представники потойбічного, зловісного світу, що приходять у світ людей. Імена цих персонажів можуть бути пов'язані як з їх дивним, примарним зовнішнім виглядом, так і зі зловісною аурою, що їх оточує:

– *Pennywise the Dancing Clown* (“It”) – ім'я *Pennywise* вказує на гру слів. “Penny” означає монету незначної вартості, “wise” вказує на розум чи мудрість. Таким чином, ім'я *Pennywise* може бути розглянуте як ознака оманливого персонажа, який може здатися незначним чи безпечним на перший погляд, але насправді є досить розумним і зловісним. Додавання складової “Dancing Clown” до імені *Pennywise* додає ще один семантичний шар: клоуни традиційно пов'язані з радістю, сміхом і розвагами, але у літературі жанру жахів вони також є міцним образом, що викликає страх. Дія танцю, коли йдеться про образ клоуна, створює невідповідність між очікуваним і тривожним. У романі “It” *Pennywise* – це істота, що змінює форму й часто набуває вигляд капризного клоуна, який запрошує пограти, але насправді є абсолютно зловісним й жахливим створінням, що використовує страхи своїх жертв, зокрема дітей.

– *Leland Gaunt* (“Needful Things”) – від староанглійського *leland* – «той, хто живе поруч із незасіяним земельним угіддям» (алюзія на таємничу та потойбічну природу торговця містичним крамом) й англійського *gaunt* – на позначення худі, довгов'язої, але виснаженого вигляду людини; часто виражає відчуття марності, суворості занедбаності й огиди.

– *The Crimson King* (“The Dark Tower”) – від англійського *crimson* – багрянний. Вказує на глибокий, яскравий червоний колір, що часто асо-

ціюють із сильними емоціями, пристрастю, інтенсивністю. У випадку Багряного Короля це може слугувати не лише традиційним символом правління та королівської влади, але й вказувати на зв'язок із кров'ю, небезпекою й непохитною жагою до влади та руйнування.

– *The Tommyknockers* – назва походить від міфічної або надприродної істоти, яку часто пов'язують із гірничим фольклором. Концепт *Tommyknockers* не є унікальним; він має корені у різних традиціях гірників, особливо в корнішському та валлійському фольклорі, де вони вважаються пустельниками або корисними духами, які, за легендою, перебувають у шахтах. Гірники відносили дивні шуми, стукіт та інші невизначені явища у шахтах до цих невидимих істот. *Tommyknockers* іноді вважалися доброзичливими, бо попереджали гірників про небезпеку, але іноді через бешкетливий характер вони вважалися джерелом непорозуміння чи катастроф.

Іноді ім'я персонажа може бути вигаданим, створеним письменником для підсилення відчуття чогось невідомого і жахливого. Це сприяє загальній атмосфері тривожності та наративної напруги. Як і з багатьма іменами у літературі жанру жахів та наукової фантастики, значення таких імен, як *Langoliers*, *Dandelo*, *Cujo* коріниться суто у творчій уяві автора і служить меті створення унікального та жахливого елемента у розповіді.

Одним із засобів створення наративної напруги на рівні персонажів є **включення їх передісторії**, тобто опису життя героїв, часто людей зі складною долею. Це сприяє виявленню прихованих рис характеру персонажа, створенню певного внутрішнього конфлікту; допомагає розкрити психологію персонажів і створити глибокий зв'язок між читачем і героями. Все це зміцнює ефект наративної напруги у художньому творі.

Дуже часто романи Стівена Кінга включають передісторії головних героїв, підкреслюючи їхню дитячу невинність, але й виявляють їхні темні страхи та труднощі, з якими вони змушені стикатися і в дорослому житті (*Carrie*, *The Eyes of the Dragon*, *It*). Так, наприклад у новелі «Тіла» (*Stand by Me*), яка входить до збірки «Чотири сезони» сюжет розгортається через призму нарації одного з головних персонажів, Гордона Лаффітта, який разом зі своїми друзями вирушає на пошуки тіла зниклого хлопчика. Кожен з них має свою передісторію, яка додає глибину персонажам: Горді Лаффітт розповідає про своє дитинство та відносини з братом, який загинув у нещасному випадку, і ця трагедія сильно вплинула на Горді та його стосунки з батьками; Кріс Чемберс має слід

у минулому, пов'язаний зі злочинними справами його старшого брата, через які він стає предметом неправомірної підозри у школі та в місті; Тедді Д'юка вирів в сім'ї з дисфункціональними відносинами, він також має травму, отриману внаслідок несправедливого ставлення батька, що виявляється насильником; Верн Тессіо зазнав моральної травми після автомобільної аварії, в наслідок якої він стикнувся зі стигматизацією та насмішками в школі, що призводить до низької самоповаги та почуття відокремлення. Взаємодія персонажів та їх боротьба з власними труднощами й травмами дитинства додають глибину та емоційну силу їхнім відносинам й формують комплексний образ кожного героя, який виявляється ключовим для розуміння ідейного задуму новели «Тіла».

Створення персонажа у дискурсі жахів вимагає уваги до кожної деталі та врахування різних аспектів, таких як вигляд, характер і поведінка. Важливу роль у створенні атмосфери наративної напруги відіграє **зовнішній вигляд героя**: він може мати незвичні або неприродно великі риси обличчя, бути недоглянутим, або бути майже безтілесним чи здатним змінювати форму.

Так, *Джек Торранс*, головний герой роману «Сяйво» Стівена Кінга, є яскравим прикладом складного і багатовимірного персонажа, зміни якого представлені й на рівні зовнішності. Спочатку він виглядає втомленим від життєвих випробувань: у нього є шрами минулого, включаючи проблеми з алкоголем і домашнє насильство, які він намагається подолати. Його обличчя часто описується як бліде та виснажене, з темними мішками під очима, що свідчить про внутрішню боротьбу. Його волосся трохи розкуйовджене, а одяг – не дуже охайний, що відображає його недбале ставлення до себе та відчуття тривожності. З розвитком подій у романі, Джек все більше піддається впливу надприродних сил старовинного готелю, його зовнішність все більш лякає, а поведінка стає непередбачуваною. Очі Джека, які колись виражали тепло та привітність, стають холодними та пронизливими. Його посмішка, яка раніше викликала довіру, тепер здається зловісною та неприродною. Його рухи стають ривковими й некоординованими, а вигляд – все більш неохайним і занедбаним через втрату контролю над собою. Ці зовнішні зміни відображають його внутрішнє розчарування Джека, злість та поступове поглинання божевільям. Вони стають ключовим елементом наративної напруги у романі, оскільки читачі спостерігають за його поступовим перетворенням з люблячого батька та чоловіка у загрозову силу, якою неможливо керувати.

У романі «Керрі» («Carrie», 1974) *Керрі Вайт* зображена не тільки як підліток, що бореться зі своєю соціальною ізоляцією та самооцінкою, але і як символ боротьби з домашнім насильством, релігійним фанатизмом та жорстокістю серед підлітків. Зовнішність Керрі служить відображенням її внутрішнього світу: її неохайний вигляд та блідий відтінок шкіри відображають внутрішню боротьбу та почуття відчуження, статус аутсайдера і нездатність вписатися в соціальні норми. В кульмінаційний момент на випускному балі, коли вона стає мішенню кривавої витівки, вона позбувається ролі жертви, вивільняє своє пригнічення, страхи та гнів, і перетворюється на потужну та нестримну силу.

She could smell herself and it was the stink of blood. the awful wet, coppery smell. In a flickering kaleidoscope of images she saw the blood running thickly down her naked thighs... She could see her own gorestreaked hands in front of her face... Her face was livid, but dull red fever spots stood on each cheek. Her head throbbed thickly, and conscious thought was lost (King, 2011: 217).

Один з найбільш жахливих персонажів Стівена Кінга клоун *Пеннівайз* у романі «Воно» може перетворюватися на те, чого бояться його жертви. Ця здатність робить його особливо моторошним і психологічно впливає на жертв. Він може прийняти будь-який образ, що викликає максимальний страх. Його найбільш впізнаваним образом є клоун, бо саме ця форма приваблює дітей, які найчастіше стають його жертвами. Яскравий одяг, біле обличчя та характерний червоний ніс створюють контраст з його справжньою, зловісною сутністю. Пеннівайз використовує не тільки фізичний страх, але й психологічний тиск, щоб маніпулювати своїми жертвами. Він втручається в їхні особисті життя, використовуючи їхні найглибші страхи та невпевненості. Пеннівайз, що є насправді стародавнім злом, став одним з найяскравіших і зловісних персонажів у літературі жахів, а його образ згодом став культовим у попкультурі.

У оповіданні «*Сіра погань*» («Gray Matter», 1978) Стівен Кінг приділяє увагу саме зовнішній характеристиці головного героя. Звичайний середньостатистичний американець Джон Грєйді не вирізняється особливою статуєю, його обличчя виглядає втомленим та занепокоєним, що відображає внутрішнє переживання героя, а його розхристане волосся середньої довжини та зношений одяг вказують на простий спосіб життя та не надто високий соціальний статус, що робить його ближчим до простого читача. У ході оповідання

Джон Грейді переживає драматичну трансформацію, перетворюючись зі звичайного чоловіка на щось надзвичайно потворне. З ним відбуваються фізичні та психологічні метаморфози: на його шкірі з'являються дивні висипання, що виглядають неприродно та викликають відразу, його очі стають більш глибоко посадженими й змінюють колір, відображаючи внутрішню трансформацію, обличчя Джона спотворюється, втрачаючи риси звичайної людської міміки, набуваючи чогось жахливого. Він стає ще більш відлюдкуватим і не підпускає до себе навіть сина. У другій половині оповідання напруга поступово зростає внаслідок точкових натяків, ледве вловимих образів того, у що перетворюється батько хлопця. Образів, які той бачить у темній кімнаті, овіяній смородом невідомого походження. Поступово, тіло Джона деформується, набуваючи неприродних контурів, що є нехарактерними для людського тіла. Ці фізичні зміни супроводжуються зміною його психіки – від початкової втоми та занепокоєння до чогось більш похмурого та непередбачуваного. Цей процес трансформації ілюструє центральну ідею Кінга про прихований жах у середині звичайної людини, що підсилює елементи напруги у розповіді. Лише у фіналі оповідання колишній Джон Грейді виходить зі своєї кімнати, і ми бачимо на що він перетворився:

What we saw in that one or two second will last me a lifetime – or whatever's left of it. It was like a huge grey wave of jelly, jelly that looked like a man, and leaving a trail of slime behind it. But that wasn't the worst. Its eyes were flat and yellow and wild, with no human soul in 'em. Only there wasn't two. There were four, an' right down the centre of the thing, betwixt the two pairs of eyes, was a white, fibrous line with a kind

of pulsing pink flesh showing through like a slit in a hog's belly. It was dividing, you see. Dividing in two. (King, 1978: 8)

Висновки. Категорія наративної напруги виступає одним із провідних засобів створення атмосфери страху, відчуття сум'яття чи непокою в межах тексту жахів. Основними засобами творення наративної напруги на рівні персонажів є номінація об'єкта або суб'єкта страху, опис зовнішності та комунікативної поведінки, включення передісторії героїв. Останній засіб створює емоційну прив'язаність до персонажів, подій чи художнього твору у цілому й сприяє «маніпулюванню» читачем, змушуючи прочитати текст від початку до кінця. Важливу роль відіграє не лише зовнішній вигляд героя, а й його таємнича й непередбачувана поведінка, містичні елементи й надприродні здібності, що доповнюють образ, загадкові висловлювання, певні психологічні риси, такі як психопатична безтурботність, схильність до насильства або ж абсолютна відсутність емпатії. Важливо відзначити, що, обираючи нерідко героєм своїх творів звичайного, середньостатистичного, втомленого від життєвих випробувань американця, що стикається зі злом і переживає драматичну фізичну та психологічну трансформацію, письменник демонструє його перетворення зі звичайної людини на невідому загрозову силу, якою неможливо керувати, а разом з тим і потенціал, що прихований в кожній людині.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у вивченні особливостей використання засобів творення наративної напруги у жаховій літературі на лексичному рівні й у вивченні впливу митецького задуму на вибір того чи того засобу творення наративної напруги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лещенко Г. В. Категорія напруженості в англомовному гостросюжетному оповіданні: лінгвокогнітивний аспект: дис. ... канд. філ. наук. Харків. 2018. 457 с.
2. Мігунова Д. О. Особливості відтворення українською мовою художньої репрезентації атмосфери жаху в романі Стівена Кінга "Протистояння". Мовні і концептуальні картини світу. 2018. Вип. 2 (64). С. 131–137.
3. Подгурська І.О. Ономастичний простір дитячих творів Роальда Дала. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. № 16. С. 316–320.
4. Сазонова Я.Ю., Захарова К.В. Ідентифікація суб'єкта-джерела страху лінгвістичними засобами означеності/неозначеності. *Лінгвістичні дослідження: Зб. наук. праць ХНПУ ім. Г.С. Сковороди*. 2016. Вип.44. С. 122–129.
5. Толосюк В. Р. Відтворення лінгвостилістичних особливостей англомовних романів-жахів українською (на матеріалі роману Стівена Кінга «Воно») : дис. ... маг. філ. Київ. 2020. 93 с.
6. Franzosi R. Narrative analysis – Or why (and how) sociologists should be interested in narrative. *Annual Review of Sociology*. 1998. vol. 24. P. 517–554. URL: <https://www.jstor.org/stable/223492> (дата звернення: 01.12.2023).
7. Lehne M, Rohrmeier M, Koelsch S. Tension-related activity in the orbitofrontal cortex and amygdala: an fMRI study with music. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*. 2014. Volume 9, Issue 10. P. 1515–1523. doi : 10.1093/Scan/Nst141 (дата звернення 05.12.2023)
8. Lehne M., Koelsch S. Toward a general psychological model of tension and suspense. *Frontiers in Psychology*. 2015. P. 61–76.
9. King S. *Carrie*. London: Hodder & Stoughton, 2011. 248 p

10. King S. Gray Matter. 1978. 8 p. [https://english3291.weebly.com/uploads/2/6/1/5/26156031/grey_matter_by_stephen_king_\(1\).pdf](https://english3291.weebly.com/uploads/2/6/1/5/26156031/grey_matter_by_stephen_king_(1).pdf) (дата звернення 15.12.2023)

REFERENCES

1. Leshchenko H. V. (2018) *Katehoriia napruzhenosti v anhlo-movnomu hostrosiuzhetnomu opovidanni: lnhvokohn-ityvnyi aspekt: dys. ... kand. fil. nauk.* [The category of tension in English-language thriller narrative: a linguo-cognitive aspect: dissertation... candidate of philosophical sciences] 457. [in Ukrainian].
2. Mihunova D. O. (2018) *Osoblyvosti vidtvorennia ukrainskoiu movoiu khudozhnoi reprezentatsii atmosfery zhakhu v romani Stivena Kinga "Protystoiannia".* [Features of reproducing the artistic representation of horror atmosphere in Stephen King's novel 'The Stand' in the Ukrainian language] *Movni i kontseptualni kartyny svitu – Linguistic and Conceptual Views of the World*, 2 (64). 131–137. [in Ukrainian].
3. Podhurska I.O. (2021) *Onomastychnyi prostir dytiachykh tvoriv Roalda Dala.* [Onomastic Space in Roald Dahl's Children's Works] *Zakarpatski filolohichni studii – Transcarpathian Philological Studies*, 16. 316–320. [in Ukrainian].
4. Sazonova Ya.Iu., Zakharova K.V. (2016) *Identyfikatsiia subiekta-dzherela strakhu lnhvistychnymy zasobamy oznachenosti/neoznachenosti.* [The Identification of the Subject-the Source of Horror by Linguistic Means of Definiteness/Indefiniteness] *Lnhvistychni doslidzhennia: Zb. nauk. prats KhNPU im. H.S. Skovorody – Linguistic Studies: Collection of Scientific Papers of H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University*, 44. 122–129. [in Ukrainian].
5. Tolosiuk V. R. (2020) *Vidtvorennia lnhvostylistychnykh osoblyvostei anhlo-movnykh romaniv-zhakhiv ukrainskoiu (na materialy romanu Stivena Kinga "Vono"):* dys. ... mah. fil. [Reproduction of Linguistic-Stylistic Features of English-language Horror Novels in Ukrainian (Based on Stephen King's novel 'It'): Thesis ... Master of Philology] 93. [in Ukrainian].
6. Franzosi R. (1998) *Narrative analysis – Or why (and how) sociologists should be interested in narrative.* *Annual Review of Sociology*. vol. 24. P. 517–554. URL: <https://www.jstor.org/stable/223492>
7. Lehne M, Rohrmeier M, Koelsch S. (2014) *Tension-related activity in the orbitofrontal cortex and amygdala: an fMRI study with music.* *Social Cognitive and Affective Neuroscience*. Volume 9, Issue 10. P. 1515–1523. doi: 10.1093/Scan/Nst141
8. Lehne M., Koelsch S. (2015) *Toward a general psychological model of tension and suspense.* *Frontiers in Psychology*. P. 61–76.
9. King S. (2011) *Carrie.* London : Hodder & Stoughton, 248 p
10. King S. (1978) *Gray Matter.* 8 p. URL: [https://english3291.weebly.com/uploads/2/6/1/5/26156031/grey_matter_by_stephen_king_\(1\).pdf](https://english3291.weebly.com/uploads/2/6/1/5/26156031/grey_matter_by_stephen_king_(1).pdf)